

Ser.

659(5)

J. Malatši

10-16 | makxotla a xo sekisa melato.
Court procedure at Makhušane's

- Makxotla a xo sekisa melato ke banna bao ba swerexo sethšaba le kxoši elexo ba meloko y. bakxómana. Ke xore kxóró ye ngwe le yengwe ona le banna bao ba bitšwexo lelxotla. Kxoši xoba mokxóman xa ntie xo seka molato o fe le o re ka ntle le banna bao. Xomme xo byele mo xong le mo xong xonaxo sebóka sa motse xo swanetše xoba le banna ba mohuta wa lelxotla. Ke xore bao ereng xe xo direxile taba ya bonwa ke bona esešo xo tšwela pele lelxotleng le kxoši xoba mokxómana. Xape moloko wo mongwe le wo mongwe ona le lelxotla le wona. Xa molato o ka hlaxa xare xa batho ba xa monyela xoba ba xa malatši molato xa ona xo išwa
2. lelxotleng le kxoši xoba mokxómana ka ntle le tumolelo ya lelxotla la moloko wo. Ke motho wa xa malatši ona le molato le wa xa monyela wa hāalo xoba dikxomo di tle mabele a xo monyela mae a iša molato mokxómanan xoh. mošate ke xona lelxotla la xa monyela le na le swetle xo xena xo ya mošate ke xa lelxotla leo le sa tsebe molato le bothate bye wona. Ke xore kxoši le lelxotla la yona e swanetše xo xo misa molato tó ó xo bonwa ke lelxotla la moloko pele. Maina a bakxómana ba sekisaxo melato kxotleng la mošat ke a:- Motlalelxomo, Seatle, Matome, Amaboane, Matome, xoba Makhušane, Kamphedi, Lephala, Paterodi, Lepató, Maim Malatši. Xomme maina ao ke a banna bao eleng bona ba baxolo
3. ba moloko xa kxoši le boxoši bya Phalaborwa. Xomme ke bao ba bitšwexo bakxololo ba Sealent ke xore bakxómana ba kxoši. Xaele bao ba dutšing kxole le mošate xomme oa filwoxo bokxómana xo buša batho bao ba leng ke fase xa bona ba bitšwa bo-ranemotwana xoba dintona. Xomme ranemotwana e ke ba motho yo mong le yo mong yo a ka hwetšwa xo xo lokele xo tiwa pušo ke kxoši le bakxómana.

Xomme xa xo kxethwi xoba wa moloko of e xoba ofe. Xomme boni maina a bona ke a Lefakxomo banna bu lekhotla laxarwe ke Malemaxošaba, Matlele, Malekahlo, Mnoya, Axakiší, Maboá, Machehe, Molao.

Fondo ke ramotwana xomme maina a banna bu lekhotla laxarwe ke a:- Matsane, Matlele, Mhóróxetšs, Makokopane, Thšweni;

4. Mokxwethe, Mkhutleng ke ramotwana eleng wa moshangane. Maina a banna bu lekhotla la xarwe ke a:- Shakhomane, Felani, Mablaise, Keowani, Plekhananyakhanya, Paundo. Xaele bo-ramebotwana ba filwe xoba bakrómana ba mošate ke xo fihla pele mo naxeng ye. Xomme eseng ke xoba ba xolo ba dikxórótšeo ai bušwaxe ke bona. Xomme ba makxotla a bošamebó - twana ba direxa xoba ba sekifane ba melato le bo-ramebótwana ke xo bonwa ke bošamebotwana xo swanelwa ke xo hlokomela ditaba tša dikxóróng tša bona, xomme banna bao ba swanetše xoba lekhotleng ka mehla, xa xolo xe xona le melato hoba meréřó ya naxe. Xomme ba tše lekhotleng ka xo tsibišwa xa e se bao ba leng kxaufsi le dikxóró. Xomme batsibišwa ka xo romelwa
5. batho ke ramotwana xoba kxoší. Xomme yo mong le yo mong wa bona ba tsibišitšwexo a za bonale xomme a sa romele lentšú la xo bea bohlatšé kaxa xo se bonale xarwe xona o tše fiwa melato ke kxoší xoba ramotwana. Melato xo e padile makxotleng a manyane e išwa lekhotleng la mošate xoba la - ramotwana ke motho yo eleng setho sa lekhotla lele le lefe. Makxotla a bol iša melato kamoka yoo e palotšexo, makxotla a meloko oleng melato ya batho kamoka ba naxe. Lekhotleng la mošate xo swanetše xo išwa mehlo ya hloxo tša batho. Ke xore polao ya motho le ya kotší ya xo swa ze motse le ya maloi xe xo tsonixwa tsela ya xo ya didupeng. Xaele yo mongwe e ka išwa mošate ka moraxo xa thsekó makxotleng a manyane.
- 6.

Ser. 659

Mokxomane koba ramnotwana xa dumelwa ko sekiša taba ya motho yo e sa dulaxo pušong ya xaxwe. Xape le kxoši xa e a dumelwa ko dira seo xe e ke ka taalo koba lentšu la ramnotwana ka ko bona boime bya taba yeo. Komme ka swanelwa ko hwetšwa a šekišitše molato wa motho yo a dutšexo pušong ya mokxomana koku ramnotwan yo mongwe. Mokxomane a ke sekiša molato yohle yeo eseng ya polao ya motho ka koba ke molato wa phelalo ya madi a motho mo naxeng ya kxoši. Ke xona o swanetše ko bonwa ke kxoši xore ko fekwe le fao motho a hwetšexo xona, ko thibela kotsi

7. ya pula. Mokxomane o swanetše ko ya le bone basekišani pele xa lekhotla la kxoši, le xe ele molato wa mokoloboba wo o swanetšexo ko fetšwa ke yena. Komme ka ko realo o rata xore kxoši le ba lekhotla la xaxwe ba amokela molato kobane. Ka bone ko dira byalo xe, ene a sekhona ka noši. Mokxomane o thibelwa tifišong ya hloxo ya motho. Komme xaele xa diruiwa tše ntši a ka lefiša motho. Xbele ko itiva xa motho mokxomane o a lefiša xe a bona koba ko ka se tliše lebu ko motho yoo. Xape kxoši xa e foke madi a byalo ka ko itiva. Ramnotwana o na le matla ko a hloa motho yo mong le yo mong le xe ele wa lelaka la mošate xe molato o direxile pušong ya xaxwe. Molato o išwa ke moana yo e xodile ko koba mosadi yo

8. e xodilexo. Molato xe o ya molucng ko tla thoma pele ko sekwa ke lekhotla la moloko. Ke xona ke mosekišane a se dumele lekhotla la moloko le tla tsoma motho yo o elong amaditsela wa molato ko mosekišani xore a iša molato pele molucng. Ka kwano ya lekhotla la moloko. Komme lekhotla la moloko le tla tseliša mosekišane na xore ka tsatši le ko te ditaba di tla ba molaong wo mokoloboba wa ramnotwana. Ke xona taba e tla hlatholla ke amaditsela kamo a ilexo e rongwa ka xona ke beng ba molato elexo lekhotla la moloko. Komme ko boraxo xa fao molao o tla tsoma bohlatse ko lekhotla la moloko mo ko moloko ye meludi ya basekišane

- Letšatši leo ba tlang ko sekišane ka lona molaong xo bea mmelaedi ke kwano ya bona ba bedi le makxotla a meloko xobane makxotla a swanetše xo ba xona kamoka. Xe xona mokxomana xoba lekxotla laraxwe le xe ele le kxoši le tla tsona bohlatse bwa theeko ya molato le bohata bya wona xo makxotla a meloko. Eke e tla bwa ka kwano ya makxotla. Xomme kabe letšatši o se makao xoba luke. Xomme se ka tikelaxo theeko ya molato ke lehu motseng wa mokxomana xoba ramotwana. Molato ya behuta e mengwe ea bóla xe basekišane ba sa íšane molaong. Molato e ka boka ka baka la xo hwa yo mong mma xe hlokeha yo a ka rwalaxo molato elexo wa xabo moha. Ke molato o tlišwa ke utle le theeko ya moloko xona meloko xona lekxotla la mokxomana le mošate le ka xana molato. Xomme seo se dirwa ke xo xo se hwetše bohata bya molato. Mosekišana-nae o swanetše xo tšhišwa se a bexexo ka sona le tšatši leo e swanetšexo ko bonala ka lona. Xomme seo se dirwa ke mosekišana-nae xape se ka dirwa ke molao wa lekxotla la mokxomana xoba kxoši. Mosekišane-nae o swanetše xo tšhišwa mubaka wo molato o tlang xo tlišwa ka ona eleng o tšatši le theeko ya lekxotla la mokxomana xoba kxoši. Xomme a ka xana ka kwano ya lekxotla la meloko xe letšatši leo le sa mo lokela. Xomme le ka fetešwa basekišani b. swanetše xo tla le hlatse tša bona lekxotleng.
11. Xe dihlatse di xana xo tla ke xo šita xo taba xo hwetšwa yo tšerašo theekong. Motho xa dumelalwa xo nyaka hlatse lekxotleng xe e se yo a bonexo xoba a tselaxo seo alóng molato ruri. Xomme hlatse ya molato xa e putšwa. Baseki ba romela kxoši xoba mokxomana mphó ya sestlakobong fela. Seatla-xobona ke molao ke xona monthši wa yona xa ana molato.

Xomme ke se bitšvaxo dula kxóró xoba tswalel kxóró, xape le sa kxóró xe molato o fedile xo sekwa. Moseki o dumelelwa xo rerišane le dihlatse pele xo lelxotl. Xe mosekiš ni sa bonule le dihlatse tša xaxwe xona molato o tla emela mótšatši mangwe kamo tšaxo xo bea bohlatse bya xo se bonule xa xaxwe. Xomme xaele molato xo o senyale ka xo hloko xa mosekišani.

12.

Lekxotla la mekoko le dula ka xae eleng mešong ya molato. Xomme xaele lelxotla la kxoši xoba mokxómana le dula kxóróng ya motse eleng fao xo dula xo banna fela. Sa lelxotla ba dula la xo rata mo ba dula xo xona mo kxóróng xomme xaele b-seki bona badula pele xa lelxotla. Batho ba eleng o thešetše o tla dula byalo ka lelxotla. Mo thsekong ya lelxotla xo tsen bona kamoka ka ntle le bašimane xoba masoora. Xomme xaele b-sadi xo tsen ba eleng dihlatse tša molato fela. Xe xo nonn yo a rakvaxo thsekang ya molato xae se tšheng tša mereró ya kxoši

13.

le lelxotla la xaxwe xoba mokxómana le lelxotla. Dihlatse di tsen le batho kamoka kxóróng. Mo lelxotleng xo thibelwa fela lešata. Xomme xaele xothsexa yo mong le yo mong o dumelelwa. Molato o tšwa ka xo kxopelwa mei ya molato ke yo mong lelxotla xore mei o bodišetše lelxotla elaelo ya xaxwe. Xe a feditše xo tla tsonga bohlatse xo dumelelwa xore ke tnerelo seo se bolelwa xo ke melledi nna? Xomme xo xole byalo xoba wa xona motšiši o tla bea lelxotla seo se boletšexo ke ba ba bedi. Ke xona yo mong le yo mong o tla kxopelwa xo nthša seo elexo kxopolo ya xaxwe kamo kvelexo pele ditaba di sešo xo tšwa xo mokxómana

14.

xoba kxoši. Moleledi a ka tsonwa ka xonong ke ba lelxotla fela. Xomme mmexi ka tšea sebaka se se telele xoba se kopana kamo palaelo ya xaxwe eleng ka xona. Dihlatse di tsomexa polelo ka moraxo xa mmexi yo mong le yo mong elexo ka xo latwa ke dihlatse tša xaxwe.

K34/33

ber. ogy

- Baseki ba ka bolela ka ntsu ba ratxo, ko roxa, ko ketu
 ko fotl ka ntle le thibel ya lekhotla. Dihlatse di ka xana
 xe di sa tsena bohlatseeng ka molae. Ke xore xe mmexi a sa kwana
 la tsona xore di tla bea bohlatse pele xa lekhotla. Dihlatse
 xa di xaeletse xe di sa rate xo bea bohlatse. Bohlatse bya
 mosadi xo monn bo dumelelwa. Ke xona tlophiso ya bohlatse
 byo bo sa amoxelwexo ke lekhotla. Bohlatse ba mehlo ke byo
 15. tsomexaxo lekhotleng xona le bya xo botswa ke actio. Bohlatse
 bya motho xe e ihlatse bo amoxelwe xe e so xa xona le se ipolelaxo
 ka noosi mo bohlatseeng bya xawe, byalo ka xe e itiwile ke yo
 mong mme ene le ditso. Dihlatse xa di botswa mme di fo bolela
 kamo di ratxo. Dihlatse di ka tsenwa xa none g ke b lekhotla
 fela. Xe hlatse e bolela e swanetse xo botswa xore e bolele
 thereso. Xomme xa t ene. Ba ema ka mokxo ba ratxo xoba ba
 dula fase ba bolela ka dutsi byalo ka b bexi. Ke xo se tiso
 sa xo supa xore ba tl bolel thereso. Motho yo e boletsexo
 musa lekhotleng xa hwetse thsolo yo e supaxo m ka lekhotleng
 xa hwetse thsolo yo e supaxo musa xawe. Xomme m ka e fela
 ele musa fela. Motho o ka sekišwa tsatsi le tse xoba ka dirina
 16. xo fihlele o fela. hseko e ka le swa xe b-sekišane b kwane xomme
 e iswa pele xe basekišane ba sa kwane. Manganga hana ke molao
 x xo kxathalexe le xe molato ole boima xoba le xe o
 se boima. Ke ditso dišo di fedile banna ba lekhotla ba bolelišane
 ka xa taba mme e ka iswa xo kxoši xoba mokxomana xo ripa taba
 se meetse kamo lekhotla le bon xo ka xona xoba ka moraxo xa
 leb ka kamo lekhotla le bon xo ka xona. lekhotla xa le emiši
 xore xo kanywe ka hlolo xe e se xe xo tsomexa dihlatse
 fela. Xomme ba phenkišana xo fetša taba pele xo seboka sa batho.

eo e swanetšexo xo kahlolo se bolale ke kxoši xob mokxómana.
 Xonne kxoši xob mokxómana o be fel thep ya molato.

17. Lekxotla bakxoma xob kxoši ba ithutile fel seo alexo molato ke
 xo dula mo dikxóróng xe xo sekwa mel to ke ka xo tšo xhloxo
 ya molato. Xonne molato xntšile e hlolwa ke molato wa mengwe
 ya peleng. Xonne batla ba tla xkollile lekxotla le kxoši ke
 xo tiraxalo tše molato y bohut xob. Xonne molato xe o tseluywa
 xo o na xo tloxele xe mmaxi ya rato xore o rarwe. Xohlolo e
 dumelwa ke kxoši le lekxotla. Xonne xa xo hlolwe e melomo
 ya bentšhi bya batho. Basekišane ba tsilišane e hlolo ke kxoši
 xob mokxómana. Xonne kahlolo e ka beelwa nako ke kxoši le
 lekxotla xoba mokxómana le lekxotla alexore mmaxi o sa rato
 xore taba e bonse. Xonne xo taibišane ka hlitloloxanyo xore
 mangangahlane e tlabeng xodimo xa molato xo bo eleng baselišane
 Xonne xe xo nthšilwa se sa lekxotla xo tla hwetšwa xoba nyatšo
 xo lekxotla. Xe mangangahlane e sa lefawe ka peli e sale nyatšo
 xo lekxotla. Xo tšwetšwa molato pele ya dirwa ke mmaxo xa
 kahlolo ya lekxotla e meloko. Xe motho o sa xane molato xo xo
 dumelalwa xo isile molato kxotleng le kxoši xoba mokxómana.
 Xonne e ka xanwa ke lekxotla le mokxómana xob kxoši. Xonne
 e xanwa ka xoba molato o dumelwa xo lefawe. Letšatši la xo
 sekišane molato xe ele mosate xoba xo ramotwane le bexwa ke
 kxoši xoba mokxómana ka kxano le lekxotla. Xe lekxotla le
 lexolo le aroxela toba rane le aroxela toba ka xo nyatšo kahlolo
 ya lekxotla le nyane xore xa e kwile. Xe kahlolo ya lekxotla
 le lenyane e kwile ke xona lekxotla le lexolo le tla phetha
 molato o fetetše lekxotleng le lexolo o swanetše xo laodišwa
 kamoka ke ba kxotla e meloko xoba mokxómana xo lekxoši.
- 18.
- 19.

Ser. 059

K34/33

- molato wa kxašane le maphalle elexo molato wa kxomo. Kxašane obo hwetša dikxomo tša maphalle di ja mabele xaxwe. omme kxašane ka xo so tsebe mong wa dikxomo a iša dikxomo tša maphalle mošeng xaxwe xomae xe a dutši a xapa dikxomo bonu kxomo ye ngwe e sa sepele ka xo e ketla. Ka moso wa tsatši leo hwetša kxomo yel e hwile ka šakeng lhxaxwe. Ke maphalle a nyaka dikxomo hwetša kxomo e hwile šakeng la kxašane. maphalle tši kxomo a iša x e xaxwe. Ka moraxo romel motho xore kxašane tsebe molato wa kxomo xe o swanetše xo lafwa ku kxomo tše e di ke xe kxomo e hweditšwe ena le nane ka teng. Ke xona tab ya tšena lekhotleng la meloko. kxašane a dumela xo lefa kxomo x e ka rwele nama ya yona xore a je xae. meloko wa maphalle ware o tle tšona kxomo tše tharo ka xe xo šupa 200 kxomo a bolilwe ke kxašane xe a xapa dikxomo mošomong. Kxašane a hwile xoba o bone kxomo ele byalo. Xomae a ka sepele lefa kxomo ka kxomo tše pedi xodimo ka tšenywa ya mabele a xaxwe.
21. Maphalle a iša molato lekhotleng la kxoši. Lekhotla la kxoši la ahlolele kxašane kxomo e méméro, ke xore e šupaxo xore e mabapa le xo tswala ke xoba o bolailo kxomo tše pedi. Kxašane a nthša kxomo xadi e sa šupixo xo marea. maphalle a xana xo tše kxomo xomae a bolailo xoba o tšona chelets ye a rekilexo kxomō ka yona elexo 18-10. Ke xo xax realo ebe e se theko ya kxomo nna ele theko ya kxomo le nane yeo e hweditšwexo ka teng xa yona. Ke xona kxašane dumela tep ya kxomo ka šd - 10 pele xa lekhotle la kxoši. Munguahl maphalle puai tše pedi le kxozo. Kxašane a nthša putšane tše pedi fela. Ke xona molato wa fela leo.

Ser. 659

2. Ditaba mo kxotleng le mokxómana xoba le mošate di sepela byalo ke makxotlaneng a many ne. Xomme xa xona karoxano mo xo tseneng xa melato mo kxotleng le kxoši xoba mokxoman. Kxoši oa lekxotleng ke noši. Xomme xa hlokwe xe e se xe a lwala xo tšekong ebe mothaetše byalo ke b nna. Kamoka ele xe a sešo xo fiwa ditaba. Kxoši aka botšiša dipotšiso ka noši o dihlatšeng. Kahlolo e hlaxiša ke o nna mo xer. Ke xona mohlokoledi xe e sekxoši yo a bonxo xore tuba e phethele. Xomme o a outswa ke busekišane kamoka. Mo xo swanetšexo xo dirwa ke matla xo tla bona lekxotla le kxoši. Ke notho-xane tšalo ya lekxotla e ke lefišwe xoba xo ról.
23. Ke lekxotla le a hlola xore motho a itwe xo tla kxetha lekxotla moti. Ke motho a anlolwa xo bolawa lekxotla le tla kxetha yo eleng wa šeloko la kxoši ke keletšo ya kxoši xore ebe mang. Xomme xape motho yo byalo o tla laolelwa ke ditšola pele sešo xo tšba sebeli. Xomme seo e kaba lerumo xoba šélépé le xe ole molumu.

END S. 659